www.bratislavskenoviny.sk

PETRŽALSKÉ NOVINY®

14. 7. 2023 • vychádzajú 29 rokov • číslo 7 Mesačník • Zadarmo

Areál ZŠ Pankúchova o rok nespoznáte

Ak zaregistrujete, že sa odstraňuje múrik so schodmi na školskom dvore, nejde o výstavbu športovej haly!

strana 2

Mesto „vyčistilo územie nikoho“

Ako je to s udeľovaním pokút na súkromnom pozemku pod terasou Jungmannova, ktorý sa nachádza v zóne PAAS?

strana 9

Zelená strecha na paneláku?

Ide to. Základ je preveriť statiku a nemať starú hydroizoláciu.

strana 10

Cvičenie v párty stane

„Je super prísť ráno, zacvičiť si vonku, potom sa hodiť do jazera a ísť spokojný do roboty,“ opisuje Lukáš Sitár život v Streetku pri Draždiaku.

strana 15

Krásne miesto, ktoré nikomu neslúži.

Pacientom vstup zakázaný

Nemocnica na Antolskej má priamo za budovou veľkorysý park s jazierkom, priam ideálne miesto pre pacientov a ich návštevy. Už roky je však pre nich nedostupný. Pýtali sme sa na magistráte, či sa to zmení.

V novembri 1986 vyšiel vo vtedajšom denníku Práca článok s názvom ´S jazierkom uprostred´. Informoval o začatí výstavby novej nemocnice v Bratislave. *„...Ako predpokladala štúdia vypracovaná bratislavským Zdravoprojektom, zátišie s jazierkom zostane súčasťou aj nového nemocničného komplexu,“* písali vtedy. Nevyšiel im predpoklad, že nemocnica bude postavená za 68 mesiacov, otvorili ju až o 11 rokov neskôr, a nevyšla ani predstava jazierka ako relax zóny pre pacientov.

Ešte v roku 2017 bolo možné o znovuzrodení parku hlasovať v rámci participatívneho rozpočtu mesta. V auguste 2018 uverejnil denník Nový Čas príbeh pacientky, ktorá sa sťažovala, že ju z areálu vykázali. Eva Kliská, hovorkyňa Univerzitnej nemocnice Bratislava, pod ktorú patrí Nemocnica sv. Cyrila a Metoda na Antolskej, vtedy pre denník uviedla, že areál je prístupný a vstup do nemocničného parku je v rámci návštevných hodín povolený pacientom aj návštevníkom nemocnice. Dnes to už neplatí. V čom je problém? Prebiehajú nejaké rokovania magistrátu s vedením UNB o možnej revitalizácii? *„Výlučným vlastníkom pozemku je Magistrát hl. mesta SR Bratislavy, ktorý zatrávnené plochy a ostatnú zeleň aj udržiava. Otázky prosím smerujte na magistrát,“* napísala nám Eva Kliská.

Prečo tento, pre pacientov ideálny, priestor zostáva bez úžitku? Má mesto v pláne ho sprístupniť? *„Na danom pozemku vykonáva hlavné mesto, ako vlastník a správca, základnú údržbu (kosenie a pod). Pri uvedenom pozemku vnímame jeho rozvojový potenciál, aktuálne sa v rámci mestskej časti Petržalka naplno venujeme iným projektom - revitalizácii Sadu Janka Kráľa či revitalizácii Námestia republiky. Vzhľadom na rozlohu a polohu územia sa v budúcnosti budeme venovať aj zveľadeniu tohto priestoru,“* reagovala pre PN hovorkyňa magistrátu Dagmar Schmucková (magistrát má od 3. júla nového hovorcu, pozn.red.).

Pacienti si teda budú musieť počkať. Dokedy, nevedno. V súvislosti so Sadom Janka Kráľa vyhlásil Metropolitný inštitút Bratislavy v máji tohto roka *„súťaž na zhotoviteľa štúdie, ktorá určí, ako sa má rozvíjať najmä prírodný potenciál jedného z najstarších verejných parkov v Európe“*. Námestie republiky pozná víťaza urbanisticko-krajinársko-architektonickej súťaže od septembra minulého roka. MiB na stránke avizuje, že jeho revitalizácia bude v rokoch rozdelená do viacerých etáp. Viditeľnú zmenu teda možno očakávať až po dostavaní pokračovania električkovej trate na Janíkov dvor. ***(in)***

foto: in

Stopami po niekdajších návštevníkoch sú len tieto tabule.

Slovo šéfredaktorky

Mičurín za pozemky v Petržalke

Mesto získa do vlastníctva areál Ekoiuventy s kúpaliskom Mičurín. Ako to súvisí s Petržalkou? Mestskí poslanci schválili zmluvu, podľa ktorej ministerstvo školstva získa zámenou pozemky vo vlastníctve hlavného mesta na Hrobákovej, Černyševského a Ševčenkovej, ktoré v súčasnosti užíva.

Bratislavčania sa tešia, poviete si v pohode. Starosta Petržalky Ján Hrčka však na to v diskusii na zastupiteľstve priniesol ďalší pohľad. Upozornil na problém, ktorý už raz Petržalka riešila, a to keď ministerstvo práce vymenilo v roku 2018 objekt bývalej škôlky na Tematínskej za štyri rodinné domy súkromnej firme, ktorá mala v pláne začať medzi panelákmi stavať. Žiadal preto, aby bolo v aktuálnej zmluve zakotvené predkupné právo v prospech mesta. „Máme sľúbené, že to tam môže byť," skonštatoval primátor Matúš Vallo. Dúfajme teda, že to tam aj bude.

Prečo na tom tak záleží? „Každých šesť mesiacov posielame na všetky ministerstvá, ktoré vlastnia majetky v katastri Petržalka otázku, či plánujú predať alebo prenajať nejaký majetok," hovorí starosta. „Aby sme predtým, než to zamenia, o tom vedeli a mohli rokovať. Ani neodpíšu, majetok predajú, bohužiaľ, takto funguje Slovensko."

Ingrid Jarunková

MINCE
VÝKUP
0902 168 083
www.HORINKA.sk

Ak v týchto dňoch zaregistrujete, že sa odstraňuje múrik so schodmi na školskom dvore Pankúchova, nedomnievajte sa, že ide o výstavbu športovej haly. Tá bude stáť na dnes trávnatej ploche futbalového ihriska pri PumpParku. V priestore medzi školami sa chystá bežecký ovál a ihrisko.

Areál ZŠ Pankúchovej sa zmení na nepoznanie

Upozornil na to poslanec Milan Vetrák obyvateľov prostredníctvom mejlu. Samospráva už má právoplatné stavebné povolenie na výstavbu športovej haly vo variante B, teda v zadnej časti školského dvora. Futbalisti, ktorí sa stavbe spočiatku bránili, ustúpili, ich futbalové ihrisko bude otočené. Z toho dôvodu sa už vyrúbalo deväť stromov hneď vedľa malého športoviska pri niekdajšom Šport pube.

Vyrúbať niekoľko stromov bolo nevyhnutné pre otočenie futbalového ihriska. Budú nahradené novou výsadbou.

Múrik so schodami nahradí multifunkčné ihrisko s tartanovou dráhou.

Ako na zastupiteľstve informoval starosta Ján Hrčka, samospráva už má vysúťaženého zhotoviteľa haly, finišuje aj súťaž na zhotoviteľa základovej dosky. Na účte je dotácia od Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR (MIRRI), vo výške 1,2 milióna eur, zvyšok, zhruba 1,3 milióna eur, bude samospráva financovať z rezervného fondu a cez úver. Ide o jeden z najväčších investičných projektov petržalskej samosprávy. A potrebný. Halu pre súťažnú hádzanú, futsal, volejbal, nohejbal, basketbal, florbal či bedminton s hľadiskom pre 250 divákov, navyše energeticky efektívnu, v Petržalke nemáme. Viaceré petržalské kluby budú mať konečne svoj domov.

„Cieľom je preinvestovať 1,2 milióna eur (dotácia,pozn.red.) do 31.12., aby neprepadli. Keď to stihneme, do septembra 2024 by sme mali mať postavenú halu," povedal starosta a dodal, že je mierny optimista, napriek tomu, že súťaž museli opakovať, keďže firmy, ktoré robia základové dosky, nerobia haly a naopak.

V priestore medzi školami sa zároveň chystá premena zanedbaného dvora na atletickú dráhu s multifunkčným umelým trávnikom. Samospráva reagovala na výzvu MIRRI a prihlásila sa s projektom *„Modernizácia atletického oválu v areáli ZŠ Pankúchova a basketbalových ihrísk v areáli ZŠ Holíčska"*. Príspevok je 450 000 eur, spolufinancovanie mestskej časti 22 500 eur. Na Pankúchovej tak vyrastie 150-metrový bežecký ovál so štyrmi dráhami, plus rovinkou na krátke trate vrátane rozbehu pre skok do diaľky, doskočiska (pieskoviska) s rozmermi 8x3m vrátane realizácie ihriska s trávou.

„Ak všetko pôjde dobre, na budúci rok bude areál na Pankúchovej jeden z najlepšie vybavených športových areálov v Petržalke," skonštatoval starosta. **(pn, mh)**

Vizualizácie: Ing. arch. V. Talaš, Ing. Ľ. Širová, Ing. P. Brisuda

foto: in

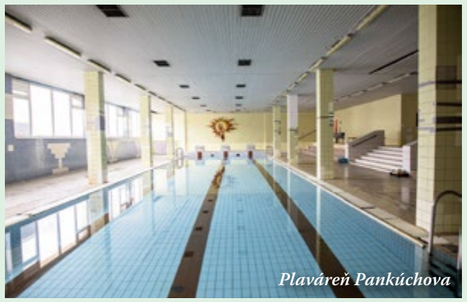

Plaváreň Pankúchova

Tento rok je v znamení investícií do športu

Začiatkom roka schválili petržalskí poslanci napätý rozpočet s minimom investícií. Na júnovom zastupiteľstve ho vďaka očakávaným zvýšeným bežným a kapitálovým príjmom a ušetreným peniazom z minulého roka mohli upraviť. Investície sa navyšujú až o štyri milióny eur.

Zvýšené príjmy budú odhadom v hodnote jedného milióna za podiel na dani z príjmov fyzických osôb, vyše 800-tisíc eur získa samospráva od Veolie za nájom, ďalšie milióny získa z dotácie IROP -UA, pol milióna zo školských poplatkov. Príjmy a výdavky mestskej časti sa v rozpočte navýšia o 8 316 128 eur.

V rámci bežných výdavkov tak samospráva bude môcť podporiť neziskové organizácie, ktoré žiadajú o dotácie do 2000 eur, sumou 25 000 eur. Zvyšujú sa napríklad bežné výdavky na komunikácie a chodníky o 528 000 eur. V rámci nich je plánovaná oprava terasy na Znievskej vo výške 8000 eur.

Kapitálové výdavky, teda investície, na miestne komunikácie a chodníky sa navyšujú o 235 000 eur. Výdavky budú čerpané na rekonštrukciu schodiska na terase Jasovská, a to v hodnote 155 000 eur a 80 000 eur je vyhradených na debarierizáciu chodníkov.

Kľúčovými projektmi tohto roka sú Športová hala Pankúchova (viac na str. 2), rekonštrukcia haly na Prokofievovej a rekonštrukcia školského bazéna na Pankúchovej. Samospráva už má na bazén schválené finančné prostriedky z Fondu na podporu športu v hodnote viac ako milión eur, mestská časť bude projekt spolufinancovať sumou 775-tisíc eur. Bazén má už vysúťaženého zhotoviteľa. Cieľom opráv bude jeho komplexná obnova, súčasťou bude aj prispôsobenie vstupu pre zdravotne znevýhodnených plavcov. V prvom rade však dôjde k sanácii podkladu pod samotným bazénom, ktorý je výrazne podmytý.

„Bazén by mal byť prerobený do leta budúceho roka," povedal starosta na zastupiteľstve.

Rekonštrukcia Športovej haly na Prokofievovej má už súťaže na zhotoviteľov takisto za sebou. Samospráva v tomto roku plánuje do septembra opraviť strechu, palubovku, okná a vzduchotechniku. Až na budúci rok cez prázdniny by sa dorábali chodby, sprchy... Podľa starostu hala v lete nebýva využitá, je preto lepšie rekonštrukciu rozdeliť. Ak Petržalka získa z fondu cca 245-tisíc eur, jej spolufinancovanie bude cca 110-tisíc. Ak nie, starosta je presvedčený, že aj bez dotácií bude nevyhnutné minimálne opraviť strechu a vymeniť okná. Počas dažďov totiž už zaplavilo palubovku, čím sa hala stáva pre nájomcov nepoužiteľná.

Z ďalších projektov je zaujímavý návrh na ďalšiu pobočku knižnice, 330-tisíc eur pôjde na energetickú optimalizáciu Petržalskej plavárne, vrátane fotovoltických panelov na jej streche, revitalizovať sa majú za 360-tisíc eur ihriská Bzovícka, Žehrianska, Wolkrova, Starhradská. Samospráva má v pláne vybudovať aj nový výbeh pre psov na Budatínskej za sumu 25 000 eur a za 20 000 eur obnoviť psí park na Holíčskej. **(in)**

foto: MČ Petržalka

Petržalské Kúpalisko Matadorka je otvorené. Službami láka rodiny s deťmi aj športových plavcov.

Obľúbené petržalské Kúpalisko Matadorka otvorilo sezónu so zrekonštruovaným 50-metrovým plaveckým bazénom. Občianske združenie Klub vodného póla Bratislava, ktoré areál prevádzkuje, investovalo viac ako 50-tisíc eur do nového dna, stien a odtokových žľabov. Aj napriek zvýšeniu cien energií sa vstupné zvyšuje len mierne, a to najviac o 1 euro. Ceny permanentiek zostávajú rovnaké ako minulú sezónu.

Plavecký bazén na Matadorke je jediným vonkajším 50-metrovým bazénom, ktorý má hĺbku viac ako 2 metre po celej svojej dĺžke. Vďaka tomu je obľúbeným miestom športových plavcov, ktorí si prichádzajú zaplávať počas ranného plávania v utorky a štvrtky od 7.00 do 8.30 hod. Od tejto sezóny si aktívni plavci zaplávajú aj počas bežnej dennej prevádzky. *„Vychádzame v ústrety prianiam športových plavcov a od tejto sezóny zostávajú aj počas dennej prevádzky natiahnuté minimálne 2 plavecké dráhy určené pre rýchlych plavcov. Oddelením začínajúcich a rekreačných plavcov od tých skúsených sa zvýši bezpečnosť a pohodlie oboch skupín našich návštevníkov,"* vysvetľuje Marek Giba z OZ Klub vodného póla Bratislava, ktorý je zodpovedný za prevádzku kúpaliska.

OZ Klub vodného póla Bratislava každoročne investuje do obnovy vybavenia či skrášlenia prostredia kúpaliska. Tento rok, aj napriek očakávaným zvýšeným nákladom na energie spojených s prevádzkou kúpaliska, investovalo OZ viac ako 50-tisíc eur do významnej obnovy plaveckého bazéna. *„Technické vybavenie pre naše bazény sme menili už v roku 2018. Tento rok sme sa sústredili na rozsiahlu rekonštrukciu 1 000 m2 dna, stien a odtokových žľabov,"* hovorí M. Giba. Z dna bazéna boli odstránené staré kachličky, a namiesto nich bol natiahnutý špeciálny trojitý náter. Popraskané kachličky po vonkajšom obvode nahradila kvalitná veľkoformátová dlažba. *„Veríme, že naši návštevníci ocenia krajšie prostredie aj funkčnosť plaveckého bazéna,"* dopĺňa M. Giba.

Kúpalisko Matadorka je tiež známe svojím starostlivo udržiavaným areálom a službami navyše už v cene vstupného. Vďaka tieňu stromov a vybaveniu pre najmenších, ako je trampolína, tobogan, detský kútik s hračkami či šmýkačka do malého vyhrievaného brodiskového bazénika, je obľúbeným miestom pre rodiny s deťmi. V cene vstupného je okrem možnosti využiť niektoré zo 100 ležadiel, aj tobogan či zapožičanie športového náčinia na plážový volejbal, stolný tenis či futbal. ■

Kto sa bude starať o nový park?

Prvá časť nového Parku Josepha Poppera v Slnečniciach na ploche 14 000 m² je už sprístupnená verejnosti. Na jeho údržbu zatiaľ prispievajú obyvatelia okolitých domov. Petržalka vysvetľuje, čo jej bráni prevziať ho do správy.

„Park bol od počiatku plánovaný a stavaný s cieľom slúžiť širokej verejnosti. Verím, že mestská zeleň je verejným dobrom, ktoré by malo byť spravované z verejných financií,“ hovorí Ján Krnáč, výkonný riaditeľ CRESCO REAL ESTATE. Tlačová správa developera uvádza, že prevzatím parku by Petržalka vrátila lokalite časť poplatku za rozvoj, ktorý už z projektu Slnečnice inkasovala. *„Už v prvých krokoch návrhu parku sme s Petržalkou konzultovali finálnu podobu a jeho vybavenie. Cieľom bolo nájsť spoločný kompromis a zbytočne nezaťažiť mestskú časť nákladnou údržbou. Jedným z rukolapných výsledkov spoločných rokovaní je napríklad aj existencia bludiska, ktoré vzniklo na základe podnetu Petržalky zámenou za iný prvok plánovaný na jeho mieste,“* dopĺňa Krnáč.

Takto na jeho vyjadrenie reaguje hovorkyňa Petržalky Mária Halašková: *„Mestská časť v lokalite Slnečnice len v minulom roku preinvestovala takmer 2 milióny eur do kúpy, prerábky, vybavenia a prevádzky budovy novej materskej školy pre približne 60 detí. Rokovania v tomto prípade trvali tiež dlhé mesiace, práve pre to, že bolo potrebné nájsť kompromis ohľadom predajnej ceny, ktorá bola developerom na začiatku diskusií stanovená na približne dvojnásobok toho, čo sa našej samospráve podarilo nakoniec vyrokovať. Podobné rokovania prebiehajú aj ohľadom prípadnej kúpy parku, avšak naša samospráva si nemôže dovoliť platiť komerčné ceny za pozemky, do ktorých musí následne každým rokom investovať ďalšie stovky tisíc eur na údržbu. Poplatok za rozvoj vygenerovaný z developerskej činnosti v lokalite Slnečnice zďaleka nepokrýva finančné požiadavky na odkúpenie aktuálne súkromného majetku, ktorý by v budúcnosti vedel - a boli by sme naozaj radi - spĺňať účel verejného priestoru alebo služieb.“* Hovorkyňa zároveň vysvetľuje, že len pri prípadnej hrubej stavbe novej verejnej základnej školy v tejto lokalite hovoríme o ďalších miliónoch eur z verejného rozpočtu samosprávy. *„Veríme však, že sa nám s partnermi podarí opäť nájsť rozumný kompromis, no určite budú musieť brať ohľad aj na finančné možnosti našej mestskej časti, ktoré takzvaný poplatok za rozvoj zďaleka nepokrýva. Nehovoriac o nákladoch na bežnú prevádzku a údržbu takéhoto zakúpeného majetku.“*

V parku nájdete bludisko zo živého plotu aj petangové ihrisko, fitness a workout zónu s prvkami aj pre seniorov či výbeh pre psy s agility prvkami. Pre ľudí, ktorí vyhľadávajú pokojnejší oddych, sú pripravené grilovacie a piknikové zóny. Pre najmenších návštevníkov detské ihrisko s hracími prvkami, kde sa zahrajú aj deti s pohybovým obmedzením.

Treba dodať, že po dokončení zvyšných častí bude mať park celkovú rozlohu až 58 000 m² a stane sa tak po Sade Janka Kráľa druhým najväčším parkom v Petržalke! A taktiež bude zrejme snaha, aby bola jeho údržba financovaná z verejných zdrojov.

(in,rk)

foto: CRESCO REAL ESTATE

Park nesie názov po Josephovi Popperovi, ktorého rodina v lokalite Slnečníc niekoľko generácií farmárčila.

Prvá časť parku stála developera 3,4 milióna eur. Zelený pás parku prepojí celú Zónu mesto, pričom v západnej časti bude z oboch strán napojený na električkovú trať so zastávkou Janíkov dvor, ktorá je aktuálne vo výstavbe.

Na cyklotrasu si počkáme

Cyklotrasa, ktorá prepojí cyklopruhy na Jiráskovej so Železničnou stanicou Petržalka mala byť zrealizovaná už minulý rok. Zabránil tomu aj podchod na Fedinovej.

Cyklotrasa č.19 - Jiráskova – ŽST Petržalka je súčasťou Štúdie rozvoja cyklistickej dopravy v MČ Bratislava – Petržalka a mala by pomôcť napojiť časť Dvorov na plánovanú cyklotrasu, ktorá bude vedená pozdĺž centrálnej osi popri električke.

Cyklotrasa mala viesť od Cik Cak Centra cez pasáž pod domom, kde by bol združený chodník pre chodcov aj cyklistov, cez Prokofievovu a okolo Daňového úradu na železničnú stanicu. „Referát investičných činností koncom roka 2022 podal žiadosti o stavebné povolenie. Potrebné však bolo písomné hlasovanie vlastníkov BD na Fedinovej ulici, cez ktorú (popod podchod) by mala cyklotrasa prechádzať. Vlastníci v hlasovaní vyjadrili nesúhlas, na základe čoho bola odoslaná požiadavka na projektanta o etapizáciu PD, t. j. prerušenie cyklotrasy v úseku dotknutom hlasovaním vlastníkov, resp. obídenie podchodu na Fedinovej. Bola podaná žiadosť na ŠSÚ o stavebné povolenie pre prvú etapu. Na septembrové MiZ pripraví MiÚ návrh na zmenu tohto uznesenia s predĺžením termínu plnenia do 31. 12. 2024,“ píše sa v Kontrole plnenia uznesení, ktoré predložili poslancom na júnovom zastupiteľstve.

Ak sa prejdete popri podchode na Fedinovej, musíte dať obyvateľom za pravdu. Podchod priamo križuje frekventovaný chodník a situácia je neprehľadná. Nielen kvôli tým, čo na bicykli jazdia ako pretekári, by tu hrozili kolízie. *(in)*

Vizualizácia: MČ Petržalka

Navrhnite graffiti steny

Ak ste nadšenec pre graffiti, pomôžte samospráve vytypovať steny, kde by ste sa mohli realizovať.

Odstraňovanie grafitov v Bratislave stojí každoročne približne 60 000 až 100 000 eur. V poslednom období zadržali trojicu vandalov, ktorí sprejovali v blízkosti Mostu Lanfranconi a ďalších, ktorí sprejovali pri Starom Moste v Petržalke.

Na poslednom zastupiteľstve predložil poslanec Juraj Valocsay návrh, aby samospráva vyčlenila priestor na legálne graffiti. Zdôvodnil ho faktom, že z dôvodu výstavby 2. etapy električky bol zbúraný objekt depa metra, ktorý na to slúžil dosiaľ. Petržalka tak už nemá žiadnu legálnu graffiti stenu, ktorá redukuje vandalizmus a slúži aj ako socializačný priestor pre mladých. Uznesenie bolo doplnené o výzvu, aby aj ´grafiťáci´ sami vytypovali steny a dali návrhy samospráve do 30. 10. 2023.

(pn, tasr)

Čo majú spoločné mikrofóny a huby?

Nazrite s nami do LOM-u

Na Mlynarovičovej funguje už 5 rokov zvukové laboratórium LOM space. Úprimne priznávam, že som nikdy nevedela, čo si mám pod tým pojmom predstaviť. A tak som vstúpila.

Strop, lampy, biele kachličky na stenách aj robustné dvere niekdajších mrazákov, to všetko pamätá ešte niekdajšie mäsiarstvo. „Chceli sme zachovať trochu pôvodnej estetiky, pretože sa nám zdá zaujímavá," vysvetlil Jonáš Gruska.

„Tie nálepky prasacích hláv na výklade, ktoré pamätajú ešte socializmus, s vami asi nemajú veľa spoločného?" pýtam sa Jonáša Grusku, ktorý LOM založil. *„Kedysi tu bolo mäsiarstvo, priestor bol asi šesť rokov prázdny, potom sme sa sem presťahovali my,"* reaguje. *„Napriek tomu sem minule nakráčal nejaký pán a s údivom sa nás pýta: Tu už nie je mäsiarstvo?"* Už desať rokov nie. Napriek tomu tu mnoho jeho častí slúži dodnes.

Prenajať si práve tento priestor bola vraj vedomá voľba. *„Chceli sme zachovať trochu pôvodnej estetiky, pretože sa nám zdá zaujímavá,"* vysvetlí Jonáš Gruska a ukazuje na strop, lampy, biele kachličky na stenách aj robustné dvere niekdajších mrazákov s typickým pákovým otváraním. Očami sledujem miestnosť, v ktorej sa výborne darí kvetom, stôl, projektor, knižnicu, ktorú vyhľadávajú najmä študenti hudby. Toto je priestor pre verejnosť. Konajú sa tu koncerty, výstavy, prednášky, workshopy, komunitné stretnutia či blšáky.

Na koncertoch v tomto priestore mnohí sedia na zemi, interpretovi na dosah. Je to jediný priestor tohto typu v Bratislave - bez barovej atmosféry, so sústredenejším zážitkom. Nepredávajú tu drinky, ľudia sú ticho a počúvajú. Je to ako koncert vážnej hudby, len tu preferujú experimentálnu. Aká to vlastne je? Taká, čo prekračuje hranice zaužívaných štýlov, harmónií či rytmov a poskytuje tak nové zvukové zážitky, zjednodušujem vysvetlenie Jonáša Grusku, ktorý sám podobnú hudbu tvorí a s kolegom do Bratislavy pozývajú svetové špičky.

LOM space je jedna z mála nezávislých umeleckých scén, ktorej sa v Petržalke darí. Nedávno predĺžili svoj nájom na ďalších päť rokov. Ako dokážu prežiť? Päťeurové vstupné od pár desiatok návštevníkov nie je odpoveď. Tá sa ukrýva v zákulisí. Môžu si dovoliť komfort „robiť" kultúru, pretože ju, s výnimkou príspevku z Fondu na podporu umenia, financujú sami.

Geofóny rozpredajú do troch minút

Vchádzam do priestorov, ktoré zostávajú očiam verejnosti skryté. Cestou míňam jeden z niekdajších mrazákov. (Dnes sú v ňom toalety.) A vzápätí sa ocitám v ďalšej časti zvukového laboratória. Tu traja ľudia vyrábajú ročne tisícky špeciálnych mikrofónov. Napríklad na citlivé nahrávanie jemných zvukov, aké poznáme aj z prírody, ktorá je väčšinou násobne tichšia ako ľuďmi vytvorené zvuky. *„Alebo geofóny, ktoré slúžia na snímanie vibrácií,"* pokračuje Jonáš. Predstavte si, že vezmete gong a udriete doň. Ak chcete nahrať jeho vibráciu, môžete práve geofónom.

Ako Alenka v ríši divov sa pýtam, na čo sú komu podobné zvuky. *„Všetky filmy alebo počítačové hry potrebujú zvukové efekty. Veľa ľudí sa živí tým, že ich nahráva a spája. Mikrofóny od nás odoberajú najmä filmové či herné štúdiá,"* vysvetľuje mi trpezlivo, že jediný krok nejakého monštra vo filme je spojením hneď niekoľkých zvukov. Rozprávam zaujímavo a najmä veľmi zrozumiteľne o veciach, ktoré sú bežnému človeku ako ja, úplne vzdialené. *„O mikrofóny však majú záujem aj bežní ľudia z celého sveta. Niekto si napríklad nahráva otrasy sopky či topenie ľadovcov a potom ich zdieľa s rovnakými nadšencami."* So zvukmi je to vraj podobne ako s fotografiami. Nechce sa mi to veriť, načo Jonáš skonštatuje, že keď za dva mesiace vyrobia 500 geofónov a dajú ponuku na internet, do troch minút sú vypredané. Priznáva, že aj jemu sa to zdá neuveriteľné. Na druhej strane, sú jediná firma na svete, ktorá vyrába takýto typ geofónu. Ešte aj jeho súčiastky sú fascinujúce. Napríklad vrchná časť je vytvorená na 3D tlačiarni vo francúzskej firme, ktorá tlačí z plastu vyrobeného z ricínového oleja.

Jonáš Gruska je Staromešťan, ale Petržalku má pochodenú aj vďaka svojej knihe Petržalské lišajníky. Odkrýva v nej pestrofarebný mikrosvet na betónových múroch. *„Prišlo mi zaujímavé upozorniť na to, že Petržalka nie je len šeď, že sa na betóne deje niečo, čo je pekné, pozoruhodné a organické,"* hovorí. *„Lišajníky rastú veľmi pomaly, takže pravdepodobne väčšina z tých, ktoré na múroch vidíme, začala rásť hneď s výstavbou sídliska. Sú to v podstate spoluobyvatelia Petržalky od jej vzniku."*

„Keď idete po ulici, počujete niečo iné, než počujem ja?" pýtam sa človeka, ktorý tieto mikrofóny vytvoril aj dizajnoval. *„Predstavte si, že začnete počúvať ako mikrofón,"* reaguje. *„Ľudia majú zabudovaný filter, odbúravajúci zvuky, ktoré ich nezaujímajú alebo sú rušivé. Mikrofón berie všetko, nefiltruje. Občas sa človek tréningom dokáže dostať do stavu, že počúva ako mikrofón a vníma všetko ako symfóniu zvukov."* A ktoré zvuky fascinujú jeho samého? *„Mám rád napríklad skúšku sirén, príde mi to zvukovo unikátne. A ľutujem, že nemám kvalitnejšie nahraný štrajk rušňovodičov nákladných vlakov v Petržalke. Jeden deň trúbili počas jazdy desiatky minút. Podobne naladené, robili až fanfáry. Mám rád zvuky mostov, ale aj búrky či hromobitia."*

Nahrávacie štúdio v mrazáku

Schádzame do podzemia okolo rampy a výťahu. Kedysi tu boli mrazáky, sklady a šatne pre mäsiarov, dnes je tu nahrávacie štúdio, dielňa, posilňovňa, taká typická sídlisková, a laboratórium na prácu s hubami a lišajníkmi. *„Toto sú hubové kultúry rôznych jedlých alebo liečivých húb, ktoré žijú v tekutom stave,"* ukazuje na poličku. *„Keď ich chce človek pestovať, vyberie si roztok injekčnou striekačkou, pichne ho do substrátu a huba začne rásť. Pôjde stále o tú istú hubu. Ja som ich zobral z lesa, naklonoval a ten jeden organizmus stále prežíva ďalej."* Cítim sa ako v sci-fi filme, hovorím mu. *„Pre pestovateľ húb bežná vec,"* reaguje on a berie do ruky veľký zavárateľný pohár. Je v ňom miso pasta. Pripomína mi hrachovú kašu, ale je to kombinácia cíceru a ryže. Jonáš vysvetľuje, že ryža bola „naočkovaná" hubou, následne ju upiekli a enzýmy z huby teraz pôsobia na strukoviny. Už rok rozkladajú bielkoviny, pasta zreje a napokon sa premení na piatu chuť. Volá sa umami. V Japonsku ju vraj používajú tak, že ju zmiešajú s vodou a majú vývar.

Som prekvapená ako plynule sme od mikrofónov a elektrotechniky prešli k hubám a chémii... *„Vy máte aký rozptyl? Čo ste vlastne študovali?"* pýtam sa s úžasom Jonáša Grusku. „Nič z toho," usmeje sa, ale ďalej to nerozvádza. O sebe evidentne nemá potrebu hovoriť. Len vďaka internetu viem, že študoval na Inštitúte Sonológie v holandskom Hágu. Obe oblasti sú jeho hobby, o poznatky zo svojho samovzdelávania o hubách sa s ostatnými delí na hubových workshopoch. LOM tak prepája aj umelcov, vedcov či mykológov s verejnosťou, ktorá sa zaujíma o huby.

> Spokojný v Petržalke. „Toto miesto má veľmi rád," hovorí Jonáš Grusko o Mlynarovičovej. „Je tu veľmi dobrá občianska vybavenosť, čo sme ocenili najmä pri rekonštrukcii. V okruhu dvesto metrov farby-laky, železiarstvo, elektroinštalačný materiál, sanita, domáce potreby, výborný trh..."

Susedia sú vítaní

Je paradoxné, že po piatich rokoch existencie LOM-u (prvá akcia sa tu konala 30. júna 2018, pozn. red) ho lepšie poznajú Viedenčania ako ľudia z blízkeho domu. *„Niekedy mám podozrenie, že nad nami nikto nebýva,"* hovorí s úsmevom Jonáš Gruska. K piatemu výročiu by si želal poznať viac susedov. *„Nechceme tu byť úplní mimozemšťania. Máme tu už síce zopár kamarátov, ale aj tak mám pocit, že... je to také zvláštne... Máme koncert, je tu veľa ľudí, niečo sa tu deje a okoloidúci sa ani neobzrú. Neotočia ani hlavu! Ja keby som mal pod domom niečo takéto, tak minimálne nazriem. Nech sa nás susedia neboja. Sú u nás vítaní."* **(in)**

foto: Martin Kleibl, Fb LOM SPACE

Článok vznikol v spolupráci so stránkou www.kdemaju.sk, ktorá mapuje vyše tisíc prevádzok a služieb v Petržalke.

V LOM-e je vypredaný takmer každý koncert. Niekoľko desiatok návštevníkov oceňuje na komornej atmosfére najmä kontakt s umelcom.

PETRŽALSKÉ NOVINY
čítajte aj na webe
www.bratislavskenoviny.sk

„Nie sme obklopení panelákmi, ale zeleňou, a komunita sa z nás stala vďaka internetu až na tomto mieste," hovorí Petržalčan Martin Markovič z komunitnej záhrady Nové Lido.

Nie sme klasická sídlisková komunitná záhrada

Kúsok od Starého mosta, priamo pri hrádzi, zbadáte v oplotenom areáli vyvýšené záhony, v ktorých už dozrievajú prvé plody tohtoročnej úrody. Keď vchádzame dovnútra, pýtam sa Martina, či by pre jeho rodinu nebolo komfortnejšie byť členom komunitnej záhrady, ktorú má bližšie pri dome. *„Však túto mám takmer pri dome!"* hovorí s úsmevom. *„Pešo mi to sem trvá 15 minút, na bicykli som tu za chvíľu. Záhradu máme vlastne vždy po ceste. Keď ideme s rodinou z mesta, neraz sa tu zastavíme. Zastávka električky je odtiaľto pár metrov. A deťom sa toto miesto tak páči, že keď poviem svoju synovi, aby šiel na bicykli poliať náš záhon, ani neprotestuje."*

Keď vstúpim dovnútra, pochopím. Veľkorysý priestor nezahŕňa len záhony. Je tu prestrešená terasa s pohodlným sedením v tieni aj na slnku, pieskovisko pre najmenších aj so slnečnou markízou, hneď za ním vyrastá marhuľový sad. Pri záhonoch je kvitnúca lúka, ktorá ukrýva lavičku. Ak chcete byť chvíľu sám, spoločnosť vám robí len hmyz v hmyzom hoteli a včely, ktoré tu majú svoje úle. *„Máme tu záhradné ohnisko aj grilovací sud, dostatok dreva a priestoru aj pre priateľov. Kde v Petržalke by sme mohli takto grilovať?"* pýta sa Martin.

S výhľadom na blízku zeleň sa tu cítite ako na záhrade za mestom, a to ste na skok od sídliska. Nečudo, že členmi záhrady sú aj ľudia z konca Petržalky. *„Jeden je z Dúbravky, ale pracuje v Petržalke. Tiež bolo preňho motiváciou, aby mal s deťmi kam vyraziť. Záhrada je totiž najmä o spestrení voľného času a spoločenstve. Nečakáme, že už nebudeme musieť nakupovať zeleninu v obchode, ale keď prídeme grilovať, je príjemné odtrhnúť si čerstvé paradajky rovno z kríčka."*

Prišli sme do hotového

Komunitnú záhradu Nové Lido tvorí 40 záhradkárov. Sú to ľudia rôzneho veku, od 20 do 60 rokov. Zareagovali na internetovú výzvu majiteľa pozemku, spoločnosť JTRE a od minulého roka sa starajú o 50 záhonov. *„Nepoznali sme sa, takže som bol milo prekvapený, keď som tu stretol aj rodičov zo školy, ktorú navštevujú moje deti,"* hovorí Martin.

Na rozdiel od komunít, ktoré musia na realizáciu záhrady žiadať o granty, na Novom Lide už boli osadené záhony, pripravené nádrže s vodou, kompostovisko, stojany na bicykle, altánok aj sedenie. *„V podstate sme prišli do hotového, stačilo len vysadiť si rastliny."* Odvtedy však už majú za sebou niekoľko brigád – bolo treba pripraviť drevo, očistiť kompostoviská, vyčistiť trávnik od buriny, - ale aj spoločných akcií, na ktorých sa spoznávajú a delia o skúsenosti. *„Máme začiatočníkov aj pokročilejších záhradkárov, napríklad jeden si na jar svojpomocne vyrobil fóliovník."*

Dnes v záhonoch nájdete najmä paradajky a bylinky, ale aj papriku, kaleráb či petržlen,... Zaujme ma kukurica a dokonca čučoriedky. *„Tu je spoločný priestor, tzv. jahodovisko,"* ukazuje mi políčko. Obďaleč jeden z členov zasadil maliny a černice, kúsok od nich rastú spoločné bylinky. Na to všetko bolo potrebné priviezť zem. *„Chceli sme napríklad ríbezle, začali sme kopať a zistili, že je to nereálne. Pôda v tejto oblasti je totiž nehostinná, takmer všade je betón ako pozostatok niekdajšej priemyselnej zóny. Drží sa tu na povrchu len tráva."*

O niekoľko rokov sa na tomto mieste začne stavať nová štvrť, dovtedy tu však majú priestor záhradkári. *„Plánov, ako ho zveľadiť, je veľa. Máme tu napríklad aj pódium, určite budeme často organizovať aj nejaké prednášky, napríklad deti sa tešia na včelára, alebo workshopy či tvorivé dielne. Také vtáčie búdky by sa sem určite hodili,"* zamyslí sa Martin. ■

(in)

foto: JTRE

▲ *Do komunitnej záhrady chodia na exkurzie aj deti zo základných škôl. Nedávno sem prišli na prednášku o včelách, separovaní odpadu a sadení stromov.*

Stromová škôlka

Hneď vedľa komunitnej záhrady sa nachádza stromová škôlka s desiatkami stromov a kríkov. Výber drevín uskutočnili odborníci s cieľom podporovať lokálnu biodiverzitu. JTRE ich v budúcnosti plánuje využiť vo svojich projektoch alebo poskytnúť na verejné účely. *„Vieme, že urbanizáciou Nového Lida bude jestvujúcu náletovú zeleň potrebné nahradiť novou, kvalitnejšou a bez invazívnych druhov. Ak budeme mať vopred vypestované kvalitné dreviny, vieme ich využiť pri zazelenaní novej štvrte, v ktorej plánujeme vytvoriť hneď niekoľko parkov a zelených vnútroblokov,"* uviedol manažér JTRE pre ESG Martin Stohl.

Mesto „vyčistilo" priestor pod terasou Jungmannova

Ešte minulý rok sa obyvatelia Jungmannovej sťažovali, že na „území nikoho", teda v priestore pod terasou parkujú nerezidenti, pričom im ´žlté lístky´ nehrozia. „My platíme a oni parkujú zadarmo," rozčuľovali sa. Už je to inak. Pokutu dostanú všetci.

„Je v poriadku, že platím ročné parkovné PAAS, o pol piatej pooobede nemám kde zaparkovať, a keď zvolím z núdze cnosť – parkovanie pod terasou, dostanem pokutu?" napísala nám koncom mája do redakcie čitateľka. Zjavne malo podobnú skúsenosť viacero obyvateľov, keďže aktuálne je priestor pod terasou dokonale „čistý".

Mesto pod terasou pôvodne vyznačilo legálne miesta PAAS, potom ich zatrelo. Následne tam nepokutovalo nikoho, aktuálne všetkých. Nevysporiadané terasy a zjavne aj priestory pod nimi spôsobili zmätky aj v PAAS.

Čo sa zmenilo od septembra 2022, kedy nás hovorkyňa magistrátu Dagmar Schmucková informovala, že *„v prípade parkovania pod terasou bytovky na Jungmannovej práve kvôli vyjasňovaniu vlastníckeho vzťahu k chodníku, tam zatiaľ nemôžeme regulovať parkovanie, vyberať parkovné, a teda ani udeľovať pokuty"*?

Súkromný pozemok v PAAS

„Parkovanie pod terasou na ul. Jungmannova nie je povolené celoplošne pre všetkých, aj pre držiteľov rezidentskej parkovacej karty, a to z dôvodu, že spevnená plocha pod terasami, tzv. zásobovacia chodba, bola odovzdaná Hospodárskou zmluvou do vlastníctva Bytového družstva Petržalka v r. 1990. Rovnako bola odovzdaná aj samotná terasa, ktorá sa nachádza v havarijnom stave, a toto vyhlásil aj stavebný úrad Petržalka," informovala v diskusii na sociálnej sieti Zuzana z tímu PAAS. *„V zóne regulovaného parkovania je dovolené parkovať výhradne len na vyznačených boxoch/pásoch. Nakoľko pod terasami parkovacie miesta kvôli havarijnému stavu nie sú vyznačené, nie je povolené tam parkovať."*

Vlastníkom priestoru pod terasou je teda podľa mesta Bytové družstvo, hoci to sa k svojmu majetku nehlási. Ako je to teda s udeľovaním pokút na súkromnom pozemku, ktorý sa nachádza v zóne PAAS? *„Pod terasou Jungmannova patriacej do zóny PAAS nie sú vyznačené parkovacie miesta, preto je parkovanie v nej zakázané. Zistené porušenia riešime v rámci objektívnej zodpovednosti,"* informovala nás Barbora Krajčovičová, hovorkyňa Mestskej polície Bratislava. Znamená to, že sa zóna PAAS týka aj súkromných pozemkov? *„Aj napriek tomu, že daný priestor (komunikácia) patrí do správy Bytového družstva Petržalka, ide stále o verejne prístupné miesto, na ktoré sa vzťahujú pravidlá cestnej premávky v zmysle zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke."*

O dovysvetlenie sme požiadali dopravného analytika Jozefa Drahovského. *„Nezáleží na tom, kto je vlastník, záleží na tom, či dané miesto je zaradené do verejnej cestnej siete. Ak áno, platí tam zákon o cestnej premávke vrátane zákonného a havarijného poistenia a kontroly dodržiavania pravidiel cestnej premávky políciou. Ak nie, tak tam platia pravidlá prevádzkovateľa. Napríklad letisková plocha. Takýto priestor však musí byť zabezpečený, aby sa do neho nedostal vodič omylom. V ňom neplatí zákonné a havarijné poistenie a ani polícia nekontroluje dodržiavanie pravidiel cestnej premávky,"* napísal nám. *„Ak ide o vami spomenutý priestor v Bratislave, je jedno, kto ho vlastní, ak je verejne dostupný a je v zóne so spoplatneným státím a nie je tam lokálne dopravné značenie, tak platí to, čo je definované značkou zóna."*

(in)

foto: in

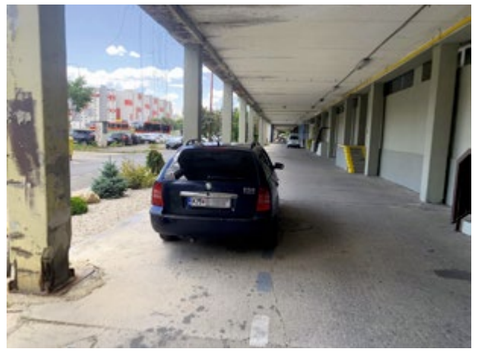

▲ *Parkovať nemôžete, prejazd je povolený. Minimálne to hovorí značka.*

➤ *Cyklisti môžu jazdiť obojsmerne. Mnoho vodičov to nevie, takže si užijú aj nadávky.*

Nemusíte dostať pokutu

Obyvatelia Jungmannovej sa aj po zavedení PAAS sťažujú na nedostatok parkovacích miest v podvečerných a večerných hodinách. Starosta Ján Hrčka v online diskusii však skonštatoval, že parkovacie kapacity sú v dostupnej vzdialenosti. Len ľudia ich nevyužívajú. Pri TPD parkujú rezidenti bezplatne, nerezidenti platia euro za celú noc. Pri Bille platia 1 euro na noc všetci. Podľa starostu sú na týchto parkoviskách v noci desiatky voľných miest.

GRAFIKY
PRINTY A UMENIE
VYBAVTE RÝCHLO NEOPOZERANÝ DARČEK, KTORÝ POTEŠÍ.
VIAC UMENIA NA:
ARTATTACKSHOP.SK

ZUBNÁ AMBULANCIA
AMBULANCIA STOMATOCHIRURGIE A IMPLANTOLÓGIE
ZUBNÁ POHOTOVOSŤ
oznamuje zmenu pracovnej doby od 15-21h
OŠETRÍME KAŽDÉHO, KTO NÁM ZAVOLÁ
0905662407
STROMOVÁ16, BA KRAMÁRE

Zelenú strechu môže mať aj bežný petržalský panelák

„Základ je preveriť statiku a nemať starú hydroizoláciu," tvrdí Branislav Siklienka, predseda Asociácie pre zelené strechy a zelenú infraštruktúru.

Zelená strecha na bytovom dome v Brne - Bohuniciach. Bola odľahčená kvôli statike. „Toto je cesta aj pre petržalské staré bytovky," hovorí Branislav Siklienka, ktorý bol v porote českej zelenej strechy roka.

„Ak bude mať strecha nosnosť, tzv. stále zaťaženie, minimálne 95 kg/m2, už tam je priestor na odľahčený variant vegetačnej strechy." V takom prípade sa časť substrátu nahrádza napríklad geotextilnými doskami alebo minerálnymi vlnami. Klasická, čisto substrátová strecha, už musí uniesť váhu 120-130 kg/m^2, ale okrem rozchodníkov na nej už môžete uvažovať aj nad kvitnúcou lúkou. Výška celej skladby takejto strechy je zhruba 10 až 12 centimetrov.

Zrejme vám napadne, načo vám je investícia do rozchodníka na extenzívnej streche, na ktorej nebudete môcť tráviť čas, pretože nebude pobytová, ale len pochôdzna. *„Zabránite prieniku UV žiarenia a životnosť izolácie predĺžite až dvojnásobne. Vo vrchných bytoch budete mať chladnejšie. Zlepší sa mikroklíma v okolí budovy. Kvitnúca lúka zvýši biodiverzitu, pritiahne opeľovačov a užitočný hmyz."*

Pokračuje, že už dnes platíme za odvod zrážkových vôd. Je pravdepodobné, že onedlho budú, podobne ako už dnes v Česku, zelené strechy zvýhodnené oproti ostatným. *„Tam budovy, ktoré majú zelenú strechu, platia poplatok za odvod dažďovej vody na základe koeficientu odtoku zo strechy."*

A raz sa možno ocitneme na úrovni Holandska, kde žiadna strecha nemôže zostať bez funkcie. Napokon, v rámci pripravovanej výstavby okolo električkovej trate sa so zelenými strechami ráta ako so štandardom. Vegetačné strechy sú plánované aj na prístreškoch električkovej radiály, trať má mať tiež vegetačný zvršok.

Branislav Siklienka však tvrdí, že väčšie ambície možno mať už dnes. Ako možnú inšpiráciu pre zanietených petržalských správcov dáva 60-ročný panelák na Sibírskej v Bratislave Novom Meste, ktorého rekonštrukcia aktuálne čaká na stavebné povolenie. *„Chystáme sa spraviť komplexnú rekonštrukciu – od zateplenia fasády, výmeny tepelnej izolácie na streche, posilnenia statiky zhruba na 350kg/m^2, novej hydroizolácie, až po zábradlie, keďže to bude pobytová strecha. Dokonca je v pláne predĺženie výťahových šácht až na strechu."*

Znie to pekne, ale utiahnu to obyvatelia finančne? *„Rekonštrukciu financujeme jednak zo Štátneho fondu rozvoja bývania, jednak z európskych fondov, pretože ide o vedecký projekt. Srdce projektu je totiž 60 druhov meraní súvisiacich s klímou. Keďže zazeleňujeme len časť bytovky a zvyšok paneláku zostáva v pôvodnom stave, budeme vedieť porovnávať na jednom mieste funkčnosť zelenej strechy,"* vysvetľuje a spomína senzory vo viacerých vrstvách. *„Hovorí sa napríklad, že zelená strecha dokáže znížiť náklady na klimatizovanie až o 70 percent. Vieme, že dokáže, ale o koľko na paneláku, to nevieme. Iné sú merania v Grécku, iné v Bratislave..."*

Vracia sa však späť k bežnej extenzívnej streche a tvrdí, že jej realizácia je jednoduchý projekt, ktorý vás finančne nezruinuje. Navyše, je málo náročná na údržbu. Stačí dvakrát za rok pretrhať náletovú burinu a pohnojiť ju. *„Na obnovu budov a vodozádržné opatrenia je čoraz viac dotácií. Výzva ministerstva investícií a regionálneho rozvoja bude zverejnená možno už na jeseň. Nasledovať budú výzvy z ministerstva životného prostredia a jednotlivých samospráv. Potrebujete projekt, statický posudok a vymeniť hydroizoláciu, ak pôvodná už dosluhuje. Klasická extenzívna strecha stojí zhruba 40 eur/m^2 bez DPH. Ak by dom získal 50-percentnú dotáciu, 500 m^2 vyjde na 10-tisíc eur bez DPH. Len to chce zanieteného správcu..."*

ZŠ Drieňová je prvou školou v Ružinove, ktorá má zelenú strechu. Mohla by sa stať inšpiráciou pre petržalské školy.

O benefitoch zelených striech počúvame často, v Petržalke ich však zatiaľ nájdeme len na nových stavbách. Aj tých je len zopár. Jednou z nich je Einpark alebo domy na Lužnej a Šustekovej. V areáli gymnázia na Pankúchovej teší okoloidúcich aspoň rozkvitnutá lúka na altánku.

Inšpirácia pre školy z Ružinova

Nevyužité strechy produkujú len náklady, degradujú, treba ich opravovať. Pritom môžu mať okrem ekologického aspektu aj ďalšie benefity. Reštaurácie či bary si na nich napríklad pestujú základné bylinky, pre administratívne budovy plnia socializačnú funkciu...

V Petržalke by sa realizácia zelených striech mohla rozbehnúť na školách. (V Petržalke máme 11 základných a 27 materských škôl, pozn. red.) Samospráva má ľudí schopných zažiadať o dotácie a kto sa v lete ocitol v školskej triede, vie, žeby to školy aj ocenili. *„Nás oslovila športová škola v Ovsišti, že majú záujem o klasickú rozchodníkovú strechu. Aktuálna asfaltová im totiž v horúcom lete v kabinetoch a triedach smrdí a prehrieva priestory,"* hovorí Branislav Siklienka o motiváciách. V Petržalke podobnú jednoduchú extenzívnu zelenú strechu zrealizovali aj na novej športovej hale pri Ekonomickej univerzite.

Navyše, na škole môže zelená strecha plniť aj edukatívnu a estetickú funkciu. To ukazuje príklad ZŠ Drieňová, ktorá je prvou školou v Ružinove, ktorá má zelenú strechu. (V príprave sú ďalšie dve, pozn.red.)

Ide o klasickú verejnú školu, zriaďovateľom je samospráva. *„Sme súčasťou niekoľkých zahraničných projektov, inšpirovali nás školy v zahraničí. Zelená strecha je totiž aj spôsob, ako skvalitniť podmienky výučby,"* povedal nám riaditeľ ZŠ Drieňová Gabriel Kalna.

Kde na ňu získali peniaze, je asi základná otázka. *„Zostali nám financie z minulého školského roka, povedali sme si, že 20-tisíc eur investujeme do zelenej strechy."* S realizáciou začali na prelome februára a marca, už v máji krásne zakvitla.

Samotná strecha, na ktorej je klasický strešný substrát, keďže jej nosnosť je 150kg/m^2, stála 16-tisíc eur. Má zhruba 300 m^2 a ide o priestor na úrovni prvého poschodia nad šatňami. Primárne má slúžiť na edukáciu žiakov. Rátajú s ňou v rámci hodín ekológie a environmentalistiky. Ide o pochôdznu strechu s kvitnúcou lúkou, štrkovými prvkami a mŕtvym drevom z lesa, jej súčasťou budú informačné tabule na náučnom chodníku a zábradlie, aby bola bezpečná. Ten príde na rad v lete, od septembra môže strecha slúžiť deťom. *„Na prvom poschodí sme urobili nové okno a dvere, aby sa na ňu dalo priamo dostať."*

Na tejto časti strechy nejde ani tak o energetickú úspornosť, ako skôr o edukatívny a estetický efekt. Strechu vidno zo všetkých poschodí školy. Riaditeľ Gabriel Kalna však tvrdí, že zeleň plánujú rozšíriť na tri ďalšie plochy. *„Napríklad na malej budove, pod ktorou sú triedy. Tie sa veľmi prehrievajú. Alebo na treťom poschodí budovy. Tam už nepôjde o estetiku, ale o energetickú úsporu,"* dodáva a odporúča, že ak škola má alebo vie získať finančné prostriedky, zelená strecha je výborná voľba. *(in)*

foto: Sky Gardens - zelená strecha, in

Vizualizácia pre 60-ročný panelák na Sibírskej v Bratislave Novom Meste, ktorého rekonštrukcia aktuálne čaká na stavebné povolenie. Takto by jeho strecha mohla vyzerať po dokončení.

Aké plány má petržalská samospráva

„Pri multifunkčnej športovej hale Pankúchova počítame s čiastočne zelenou strechou," povedala nám hovorkyňa Petržalky Mária Halašková. Zvažuje mestská časť zelenú strechu aj na nejakej základnej či materskej škole??

„Výhodou je, že mestská časť má vo svojom vlastníctve mnohé existujúce objekty, a tak nie je z pohľadu majetkovo-právnych vzťahov zložité vytvárať zelené strechy. To platí najmä pri našich ZŠ a MŠ, kde by sme v budúcnosti chceli postupne zmeniť existujúce strechy na tzv. extenzívne vegetačné strechy, ktoré si nevyžadujú náročnú údržbu. Sú totiž vysádzané vegetáciou, ktorá dokáže fungovať v extrémnych podmienkach a má vysokú regeneračnú schopnosť," uviedla hovorkyňa. *„Aktuálne zvažujeme takéto zelené riešenia aj na existujúcich asfaltových/betónových povrchoch pochôdznych terás, čím by sme dokázali aspoň trochu ochladiť okolie bytových domov, zmierniť vplyv klímy na obyvateľov a zároveň zanedbané terasy týmto spôsobom zatraktívniť."*

Podľa jej slov sa mestská časť snaží zapájať do všetkých dostupných výziev, napríklad aj na vodozádržné opatrenia. *„Na všetky má ale vplyv rozpočet mestskej časti a krátkosť času na prípravu daného projektu."* V príprave je napríklad projekt *„Chodník okolo Draždiaka"*, ktorý má byť z vodopriepustného materiálu – z mlatu –, ktorý je ekologickou alternatívou asfaltu a betónu pri výstavbe ciest, chodníkov, námestí, nádvorí, parkovísk, športovísk, cyklotrás a školských ihrísk.

Okolie budúcej električkovej trate: Čo nás zaujíma?

Najzaujímavejšie otázky z verejnej prezentácie finálnej verzie štúdie Centrálnej rozvojovej osi z 23. mája, ktoré mesto zodpovedalo dodatočne.

Plánuje mesto svoje pozemky v daných sektoroch predať na plánovaný development, alebo bude výstavbu okrem SOHO riešiť samo?

Spôsob, akým bude HM rozvíjať riešené územie UŠ bude predmetom diskusie po schválení ZaD UPN alebo nového územného plánu. Predpokladá sa však využitie viacerých možných spôsobov, pričom plne relevantnými sú aj výstavba vo vlastnej réžii HM, predaj, dlhodobý prenájom a pod.

Koľko bytov približne pribudne v osi?

V textovej správe urbanistickej štúdie na str. 80 je bilancia maximálneho možného počtu „spriemerovaných bytov“, spolu max. 2340, z toho max. 1440 SOHO.

Všetky pozemky sú vo vlastníctve mesta. Samo sa môže rozhodnúť, či stavať alebo nie. A keď už áno, malo by to byť vo verejnom záujme. Je vo VZ 15-podlažný hotel?

Nie všetky pozemky sú vo vlastníctve mesta. UŠ navrhuje možnú funkciu. Verejným záujmom je mať na území mesta dobre rozdistribuované funkčné plochy, čím sa zabezpečí udržateľnosť rozvoja mesta. Pre účely UŠ je dôležité, že funkcia hotela je občianska vybavenosť, nie funkcia bývania. V rovnakej funkčnej ploche ako hotel však môže byť napokon zrealizovaná aj administratívna budova alebo iné zariadenia občianskej vybavenosti.

Kde sú školy, škôlky?

V území centrálnej osi nie sú navrhované samostatné objekty škôl a škôlok. Materské školy podľa vzoru iných mestských častí môžu byť umiestňované v parteri občianskej vybavenosti, materská škola je tiež navrhovaná v sektore F, v rámci vysúťaženého projektu na objekt Nájomných bytov, parkovacieho domu P+R a príslušnej občianskej vybavenosti – priestory sociálnej starostlivosti o seniorov a materská škola. Súčasné školy a materské školy sú v dobrej dochádzkovej vzdialenosti aj z územia CRO, štúdia skôr ako výstavbu nových zariadení navrhuje využiť – napr. aj formou dostavieb a nadstavieb – jestvujúce objekty.

Kde je ďalšia poliklinika?

V rámci funkčných plôch pre občiansku vybavenosť môžu byť navrhované a umiestňované aj zdravotnícke zariadenia.

Koľko percent z CRO je už dohodnutých na bytovú výstavbu a polyfunkciu s developermi? Už viete, kde ktorý developer chce stavať?

Dnes známe zámery v riešenom území urbanistickej štúdie sú: Petržalka City (vo výstavbe), Petržalské SOHO (v príprave), polyfunkčný dom na Topoľčianskej ulici (vo výstavbe), polyfunkčný súbor DOMINO (v stave realizácie -

Objekt Domino získal záväzné stanovisko mesta o súlade s regulatívmi územného plánu k zmene stavby pred dokončením a to na základe aktuálne platného územného plánu hlavného mesta. Zmena stavby spočíva v odsadení objektu od existujúceho bytového domu s terasou, znížení na 5 nadzemných podlaží a umiestnení priestorov občianskej vybavenosti v parteri objektov.). Všetko výstavba na plochách v majetku investora alebo v dlhodobom prenájme.

Bude BVS rozširovať kapacity vodovodnej a kanalizačnej siete? A čo elektrina?

Ako bolo spomenuté v prezentácii, už pri výstavbe Petržalky boli v území CRO vybudované siete zodpovedajúce kapacitám v znení súčasného územného plánu. Nakoľko jedným z cieľov UŠ je redukcia možnej zastavanosti, maximálna kapacita sietí nebude naplnená.

Návrhy na zmeny UPN, ktoré vychádzajú zo štúdie, budú kedy zapracované?

V tomto štádiu ide o odporúčania na zmeny a doplnky, ktoré v rámci procesu obstarávania zmien a doplnkov územného plánu budú slúžiť ako podklad pre spracovateľa. Až v tomto bode bude možné hovoriť o „návrhoch zmien a doplnkov územného plánu“. Obstarávanie zmien a doplnkov je viacstupňový proces s niekoľkými kolami verejných prerokovaní a so zapracovaním kladne prerokovaných pripomienok. Návrhy na zmeny a doplnky následne schvaľuje mestské zastupiteľstvo formou všeobecne záväzného nariadenia, ktorým sa navrhované zmeny a doplnky stanú záväznými.

Výkres: Magistrát

Všetky odpovede nájdete na www.petrzalka.sk/ospetrzalka/

Twüstenrot Teatro
Bratislavské Hudobné Divadlo
Ďakujeme vám za krásnu sezónu a tešíme sa na vás v septembri v DK Ružinov.
www.gedur.sk

Nechodia vám Petržalské noviny? Kontaktujte nás: t. č. 02 3268 8830, email: redakcia@banoviny.sk

PETRŽALSKÉ NOVINY
14. 7. 2023 • vychádzajú 29 rokov • číslo 7
ISSN: 1338 - 1997 • Evidenčné číslo: EV 5665/18

VYDAVATEĽ: NIVEL PLUS s.r.o., Ivanská cesta 2D, 821 04 Bratislava • **IČO:** 35712058 • **REDAKCIA:** Ivanská cesta 2D, 821 04 Bratislava, email: jarunkova@banoviny.sk, tel.: 02/62801182, **Šéfredaktorka:** Ingrid Jarunková • **Inzercia:** 0911 668 469, email: skrabakova@banoviny.sk • **web:** www.banoviny.sk • **TLAČ:** MAFRA a.s., tlačiareň MAFRAPRINT Olomouc • **DISTRIBÚCIA:** Red Post, s. r. o.
PR reklama je graficky vyznačená ■. Neobjednané príspevky nevraciame a nehonorujeme.

© 2013 Autorské práva sú vyhradené a vykonáva ich vydavateľ. Autori článkov si v zastúpení vydavateľom vyhradzujú právo udeľovať súhlas na rozmnožovanie a verejný prenos článkov. Vydavateľ nedal súhlas na monitoring tlače.

Tvorte s nami Petržalské noviny

Chcete sa s nami podeliť o radosť, skúsenosť či o to, čo vás v Petržalke trápi? Píšte, pýtajte sa, komentujte na mejl petrzalskenoviny@gmail.com alebo na našom Facebooku www.facebook.com/petrzalske.noviny.

Z REDAKČNEJ POŠTY

Rómske pesničky aj portugalský rap

Ulita je organizácia, ktorá na sídlisku Kopčany v Petržalke ponúka voľnočasové aktivity pre deti a mládež a poskytuje podporu v náročných situáciách. Okrem pravidelných stretnutí vonku na sídlisku či v klube, organizuje každoročne aj oslavu MDD priamo medzi panelákmi. Tento rok si tím Ulity prizval na pomoc účastníkov a účastníčky vzdelávania, ktoré v tomto týždni spolu s European Playwork Association organizovali. Aktivity pre deti tak chystali mladí ľudia z rôznych kútov Európy od Fínska až po Grécko či Maltu, zo 16 rôznych krajín. V programe nemohli chýbať už tradične športové aktivity, spoločná bubnovačka, maľovanie na tvár a zapletanie vlasov. Ale zaujímavou zmenou boli práve medzikultúrne stretnutia - okrem toho, že si deti trénovali svoje jazykové zručnosti a zahrali si nové hry, zazneli rómske pesničky aj portugalský rap. Takéto akcie prinášajú nielen nové zážitky pre deti, ale sú aj príležitosťou na príjemné stretnutia obyvateľov sídliska.

Vzdelávací seminár pre mladých ľudí, ktorí sa venujú mládeži vo svojich organizáciách alebo komunitách, bol podporený European Youth Foundation a Ministerstvom spravodlivosti SR v rámci dotačného programu na presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a slobôd a na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie.

Petra Hricová, Ulita
foto: Richard Lutzbauer

Ad: K životu na terasách

Ak sa má vrátiť život na terasy, tak musia byť v dobrom stave aj garáže, sklady a obchody...

V roku 2019 som kúpila na Nám. Hraničiarov garáž, a odvtedy sa neviem dopátrať žiadnej pomoci. Garáže sú pod pochôdznou terasou. Moja písomná konverzácia s MÚ MČ Petržalka – stavebným úradom je bohatá a výsledok nulový! Statika steny garáže je vážne narušená neustálymi „lejakmi“. Voda tečie do vnútra garáže. Je otázka času, kedy stena spadne. Ja som urobila úplne všetko pre nápravu zatekania splaškovej vody z terasy, ktorá mi priamo tečie zvnútra do garáže. Zrejme pre všetky kompetentné inštitúcie je tento vážny stav „horúcim zemiakom“, lebo všetci sa od tohto problému dištancujú. Tento stav predsa nemôže riešiť fyzická osoba! Ja mám hľadať majiteľa terasy???

Marta Padrtová

Lesley-Ann Jones:
Legenda Rolling Stones

Kapela Rollin´ Stones odohrala svoj prvý koncert 12. júla 1962 v klube Marquee. Zanedlho si do názvu pridali „g“, no podstatné bolo niečo iné – zažali iskru, ktorá sa rozšírila na požiar. Stouni sa upísali hudbe a aj po šesťdesiatich rokoch sa „valia svetom ako zhrdzavené staré tanky bez vojny“. Na začiatku stála pätica britských deciek, ktorým počarovalo afroamerické blues. Pri coveroch dlho nezostali a blues premiešali s explóziou narážok na všetko možné - od žien cez sex až po drogy.

Dr. Julie Smith:
Prečo mi to nikto nepovedal?

Ak zažívate ťažké obdobie, alebo si neviete dať rady so spracovaním niektorých emócií, klinická psychologička Julie Smith vám touto knihou môže zmeniť život. Vďaka nej zistíte, prečo sa cítite tak, ako sa cítite, a poradí vám, čo sa s tým dá robiť. Vlastná myseľ nám často spôsobuje bolesť. Prehľadné diagramy v knihe vysvetľujú, prečo je to tak a čo s tým môžete urobiť. Keď raz pochopíte, ako myseľ funguje, získate príležitosť oslobodiť sa od negatívnych emócií.

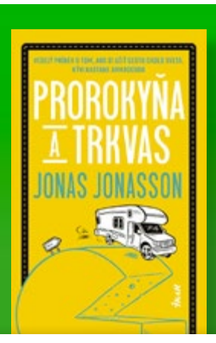

Jonas Jonasson:
Prorokyňa a trkvas

Do zániku sveta nezostáva veľa času. Aspoň podľa amatérskej astrofyzičky Petry, ktorá súdny deň vypočítala na 7. septembra 2011 o 20:21. Toto proroctvo ju nečakane spojí s pomerne jednoduchým Johanom, ktorý odmalička slepo obdivoval staršieho brata, a s dôchodkyňou Agnes, ktorá sa vydáva za mladú influencerku. Nesúrodá trojica sa v karavane vyberie do Rima a majú poriadne naponáhlo. Musia toho ešte veľa stihnúť, ale ako to už býva, nič nejde podľa plánu. Dokonca ani koniec sveta.

Liane Moriartyová:
Jablká nepadajú ďaleko

Všetci poznajú Delaneyovcov. Rodinu tenistov, v ktorej lásku ku kurtom našli všetky generácie. Stan a Joy sa spoznali vďaka tenisu a odvtedy to medzi nimi iskrilo. Po päťdesiatich rokoch manželstva však aj posledná iskra vyhasla, a keď predajú tenisovú akadémiu, neostane nič, čo by ich spájalo. Samozrejme, okrem štyroch detí a nádeje na vnúčatá. Potom im raz v noci zaklope na dvere neznáma zakrvavená žena.

Jo Nesbo:
Nočný dom

Aj diabol má číslo v telefónnom zozname. Odkedy sa štrnásťročný Richard po smrti rodičov presťahoval k rodine do mestečka Ballantyne, problémy sa mu doslova lepia na päty. Keď nahucká kamaráta Toma, aby z telefónnej búdky zavolal náhodnému neznámemu, znie to ako neškodná zábava. Slúchadlo však začne Toma zaživa požierať priamo pred Richardovými očami. Prečítajte si hororový príbeh z pera geniálneho autora.

KNIHY, KTORÝMI ŽIJETE bux.sk

Zareagovali na našu výzvu 50 rokov novej Petržalky

„Alka (na fotke, pozn. red.) má pár metrov od tohto pieskoviska dlhé roky svoje kaderníctvo. Už v ňom robí aj jej 37-ročná dcéra Anett. Na fotke je to to tmavovlasé dievčatko v nohaviciach s trakmi," ukazuje pani Hana.

Vchody človečiny

Sledujem spomienkové akcie k 50. výročiu sídliska Petržalka. Vyrušuje ma nonstop opakovaný a obohratý naratív: betónová džungľa s anonymnými ľuďmi, s absenciou sociálnych väzieb. Ja mám celkom iné spomienky. Existovali 'socialisticky' stmelené vchody v nižších panelákoch. Také vchody človečiny. Napríklad ten náš. Nasťahovali sme sa v roku 1987.

Náš vchod na Farského, to boli stabilizačné byty od zamestnávateľa, takže sa päť až osem rodín poznalo z práce, kde sa vraj poloha bytu losovala. Stretli sme sa najpestrejšia slovenská „zmeska", počnúc Východniarmi, Tatrancami, až po Záhorákov a jednu Moraváčku. Chémia ale vzácne zafungovala.

Vzájomné rady začínajúce pri informáciách, kde je vôbec nejaký obchod, najbližšia telefónna búdka, autobusová zastávka alebo akákoľvek zdravotná inštitúcia. Informačné minimum pre prežitie v džungli. A táto zložitosť každodenného života nás magicky zbližovala.

Naše potomstvo rovnako, a to najmä vďaka podobnej vekovej hladine. Takže vzájomné vyrušovanie v bytoch dupotom detí, nekonečné naháňačky po schodoch, blokovanie výťahov a bezuzdné vyzváňanie na zvončeky, bol jav všadeprítomný a veľmi tolerovaný.

Takmer rovnako ako neskoršie brutálne obdobie prerábok v bytoch, kedy sa prerábalo všetko a všade! Pojem možného rizika porušenia statiky domu, mali budovateľskou vášňou posadnutí otcovia rodín, vytesnený ako vec nepodstatnú. Vidiac to dnešnou optikou – zázrak, že dom vydržal.

Obdobne adrenalínovo ako rodičia sa správali aj naše deti. Na dvore plnom nebezpečných jám, výkopov, stavebného betónového odpadu, z ktorého budovali bunkre, rôzne improvizované hojdačky – „kvargle"…. Našťastie, my, dospeláci, zaujatí prerábkami, sme nemali detailnejšie predstavy o adrenalínovom trávení voľného času našich detí na dvore. Dnes si hovorím, ako je možné, že to všetci prežili len s menším pozašívanými ranami. Asi vďaka nadprirodzeným silám.

Až neskôr dospelí vybavili do brány ping-pongový stôl a zriadili slušnú posilňovňu v kočikárni na prízemí. Ale to už na dvore začali náznaky budovania ihriska.

Komunita

Vchod človečiny fungoval tak trocha ako hipisácka komunita v tom pozitívnom chápaní. Alebo ako zreálnenie snov socialistických realistov. Keď susedia prerábali byt a ten bol plný hluku a prachu, na celý deň sme sa automaticky, my, ako susedia cez stenu, ujali ich ani nie ročného synčeka. Muži si vypomáhali v stavebnej činnosti, pri opravách áut či bicyklov detí. Manželky nezriedka „odstravovali" deti susedov výdatným obedom. Preliezť z lodžie na vedľajšiu lodžiu v snahe vypomôcť susede, ktorá sa ocitla s deťmi pred zamknutým bytom kvôli prievanu alebo zvnútra bytu zaseknutým kľúčom– bola vec šialene riskantná, ale zároveň bola okamžitým riešením a neoceniteľnou pomocou.

Keď niekto z drobcov pri hre na dvore stratil kľúč od bytu, našli sa traja, štyria dospeláci, ktorí pomáhali do tmy tie kľúče hľadať.

Výmeny jedla, ingrediencií, medzi oproti sebe susediacimi bytmi, ale aj medzi bytmi, ktoré susedili lodžiami, bolo niečo samozrejmé. A funguje ešte sem-tam dodnes.

Existovali finančné pôžičky, a to aj väčšie, ktoré sa vždy považovali za normálnu výpomoc a boli vždy návratné a korektne chápané, bez akýchkoľvek dlžobných úpisov, notárskych zápisníc o pôžičke, a, samozrejme, bez úrokov.

Niektorí časom alebo vekom prišli o prácu a novú im často pomohli nájsť práve susedia a nie agentúra.

Vzájomné zdieľanie úspechov a neúspechov, tráum aj radostí, bolo najrýchlejšou možnou bezplatnou psychoterapiou.

Spoločné chodenie na huby, na opekačky, dokonca aj na dovolenky nebolo ničím neobvyklým pre asi štyri rodiny.

Brigády na dvore a na ihrisku, tradícia betlehemského svetla, ktorá trvá dodnes.

Niekoľko starších ľudí nás už opustilo navždy. Jednému sme vybavili domov sociálnych služieb a noví susedia, ktorí sa v posledných rokoch prisťahovali, začínajú pozvoľna zapadať do komunity.

Hana

foto: Archív obyvateľov

Na takúto bezútešnú plochu pred panelákom spomínajú mnohí, dnes už dospelí Petržalčania, ako na najlepšie ihrisko svojho detstva.

ČISTENIE HROBOV
DOSEKÁVANIE PÍSMA
Ing. Miroslav Greisiger
0940 653 651
0919 205 521
www.greisiger.sk
Čistenie: Jednohrob ~~100€~~ 85€ Dvojhrob ~~150€~~ 130€
Impregnácia ZDARMA Doprava ZDARMA Obhliadka ZDARMA
Obnova písma (zlatá, strieborná, čierna, biela farba) : ~~2€~~ 1,5€/znak
Dosekávanie písma priamo na cintoríne bez nutnosti demontáže pomníka: Do 5 znakov 80€ 6-11 znakov 120€ 12-30 znakov 12€/znak 31 a viac 11€/znak
Ceny platia pri objednaní do 31.7.2023
ŽULOVÉ POMNÍKY už od 600€ vrátane nápisu!*
ŽULOVÉ KRYCIE DOSKY už od 600€ * *cena záleží od zvoleného materiálu (farby žuly)
Doprava a odvoz starého materiálu ZDARMA!!
Renovácie hrobov, vázy a svietniky, tabuľky s menami , fotografie, obkladanie hrobov, krycie dosky
Na všetkých prácach sa dohodneme priamo na cintoríne a nájdeme spolu najlepšie riešenie. Obhliadka a doprava je zdarma!! Od roku 2014 sme obslúžili viac ako 12 000 spokojných zákazníkov. Zavolajte a staňte sa ďalším z nich!

Cvičenie v párty stane pri Draždiaku

„Cvičenie vo vnútri už nie je in," zhodli sa traja kamaráti Pizi, Edi a Siťo a vytvorili Streetko. Po roku od otvorenia v ňom nájdete už aj volejbalové ihrisko, zahráte si tu futbal, streetbal, šípky, bedminton, vyskúšate slackline a zrelaxujete na ležadlách na skok od jazera.

Doma ste v uzatvorenom priestore, v robote aj v posilňovni detto. Streetko ponúka príjemnú zmenu.

„Nápad vytvoriť zážitkové workout ihrisko vznikol počas pandémie, ktorá zatvorila posilňovne," spomína Lukáš „Siťo" Sitár. *„S Edom Kučerom sme trénovali na verejných ihriskách, cvičenie vonku bolo super, ale často nám chýbali náradia a dodatočné vybavenie pre plnohodnotnejšie cvičenie."* A tak dali dokopy svoje úspory a začali hľadať miesto, kde by sa „usadili".

Priestor pri jazere, hneď vedľa Medissima je na športové aktivity ako stvorený. *„Je ideálny. Ani sa nám nesnívalo, žeby sme ho mohli získať do prenájmu,"* hovorí Lukáš Sitár. Majiteľovi pozemku sa však ich nápad zapáčil a privolil. (Pôvodne plánoval v roku 2014 postaviť na tomto mieste Dom seniorov, zatiaľ je však plocha podľa územného plánu určená na šport., pozn. red.)

Cvičenie s výhľadom na jazero

Keď prichádzam do Streetka pred deviatou ráno, s trénerom Pavlom „Pizim" Pizurom tu už cvičí jedna klientka. Jej asi osemročný syn sa hrá obďaleč. Cvičenie je skôr funkčné, založené na individuálnom prístupe s dôrazom na správnu techniku, a Lukáš Sitár mi vysvetľuje, že k nim sa primárne nechodí ´dvíhať železá´. Väčšina ľudí cvičí pod dohľadom odborného trénera. Mnohí klienti riešia problémy s chrbtom či kolenami.

„Nechcú byť v lete radšej v klimatizovanom priestore?" pýtam sa. *„Práve naopak. Nás štvalo, že práve v lete chodíme do klimatizovanej posilňovne. Chceli sme prírodnejšiu a zdravšiu alternatívu. Veľa ľudí to cíti rovnako. Navyše, výhľad na jazero pri cvičení je na nezaplatenie. Je super prísť pred robotou, zacvičiť si vonku, dať si sprchu alebo sa hodiť do jazera, zaplávať si a ísť spokojný do roboty. Ste úplne inak nastavený do dňa."* Takisto vie človek zrelaxovať a prísť na nové myšlienky aj poobede, či večer, po náročnom dni v práci.

Očarí ma ich svojpomocne vybudované zázemie. Využili múry, ktoré tu zostali po niekdajšom sklade a dnes je hneď za posilňovňou šatňa, skrinky, prezliekacia kabínka, sedenie, občerstvenie, a keď sa tu konajú teambuildingy, súkromné či rodinné akcie, funkčný je aj výčap a vonku gril. Pobaví ma paradox posilňovne v party stane, aj plnohodnotná toaleta napojená na kanalizáciu, ktorá je zvonku zamaskovaná ako klasická drevená latrína.

„Cvičiť sa u nás dá na rôznych povrchoch – na betóne, na gume, na tráve aj na piesku, nedávno ma jeden z členov požiadal, či si k nám môže prísť partia zaboxovať, nemáme s tým problém. Časom možno pribudne aj boxovací mech či ping-pongový stôl," hovorí Lukáš Sitár. Ľutuje, že zatiaľ nezískali od Petržalky dotáciu na detskú zónu, kde by boli preliezky a pomôcky určené na podporu a realizáciu pohybových aktivít pre deti a mládež. Okrem športovcov totiž Streetko vyhľadávajú najmä rodiny s deťmi. Pre nich tu organizujú pravidelné verejné akcie a Paťka Štefucová tu má pre deti od 2 do 5 rokov každý utorok a piatok doobeda tanečné lekcie.

Klubový systém

„Streetko je naša srdcovka. Chceme spoločne vytvoriť komunitu, v ktorej sa nebudeme stretávať len pri cvičení, ale aj na spoločných akciách či workshopoch," hovorí Lukáš Sitár o tom, prečo sa rozhodli pre klubový systém. Členom Streetka sa môže stať každý po zaregistrovaní na rovnomennej stránke, ktorú Lukáš vytvoril. V systéme sami zvážite, či vám stačia na cvičenie kredity alebo si kúpite permanentku.

Komunita sa začína tvoriť na spoločných akciách, pri volejbale alebo počas kruhových tréningov s Pizim alebo Michalom, ktoré sú pondelky a štvrtky od 18h do 19h, v pondelok na joge, v stredu na zumbe alebo vo štvrtok na „full body" skupinovom tréningu. Po cvičení si tu môžete posedieť pri stoloch, dať malé občerstvenie či zrelaxovať na ležadlách. Ak prídete ráno, pokojne aj na pol dňa, kedže vstup nie je časovo limitovaný. Pre Petržalčanov ideálne, členmi sú však ľudia z celej Bratislavy. *„To máte ako s kaderníčkou. Keď sa presťahuje, nasledujete ju na jej nové pôsobisko,"* hovorí Lukáš Sitár a má na mysli klientov trénerov, ktorí im zostali verní.

Streetko funguje celoročne, hoci v zime zatiaľ v obmedzenom režime. Vtedy ho vyhľadávajú najmä vyznávači cvičenia vonku a za akéhokoľvek počasia. Ak sa rozhodnete ho otestovať, ste vítaní. ***(in)***

foto: Marian Dekan, Streetko

Interiér, kde sa možno uchýliť, keď vás prekvapí zlé počasie.

V Streetku sa dá po cvičení aj posedieť. Vstup nie je časovo limitovaný.

Jean-Pierre Claris de Florian	značka pre imperial bushel	***1. časť tajničky***	krpatelo (zried.)	zduto, nafučane (expr.)	Autor krížovky: Juraj Mitošinka	blanokrídly hmyz	EČV Detvy	***3. časť tajničky***	mužské meno	pot (v med.)	väčší úlomok (zried.)	**Pomôcky:** bord, tent, valor, inanita, Ymir	šírime žiaru	celý, po anglicky	skratka leukocytu	***5. časť tajničky***	staroškandinávsky praobor
Štefan (dom.)					nesením dopravia preč							biblické spevy					
paluba (knižn.)					podnet (knižn.) / za málo peňazí							bedrovník (anat.) / kto niečo velebí					
zaspala							zlostil (expr.) / letci								buď živý / ohmatávam (expr.)		
Pomôcky: ileum, trata, netata, sapo, šajn	poučka (odb.) / toliar, po česky					merač pary / Valér (dom.)								znemožňuj / starý stroj (hovor.)			
učiteľ telesnej výchovy											Lívia (dom.) / lilavou farbou					***6. časť tajničky***	omráčte
mužské meno				lámaním nahromaď / premáčam potom						štát v Európe / opäť, znova							
skratka lesnej správy			odlož / merací prístroj (elektr.)						nariasim mydlo (v med.)								
vyhynutý kočovník					tesaním opracovali / vzlyká (knižn.)								sud, dieža / typ ruského lietadla (Antonov)				
kričíš (expr.)						neplatnosť (zried.) / semitský boh								skratka majora / vtip, žart			
Pomôcky: ikter, kornuta, yam, ipon, štof	roztápajte / prešiel, uplynul						ženské meno / obšúchalo sa								označenie lietadiel Etiópie / štátne		
zmoklo								omráč drúkom / večerné jedlo					popožíva jedlo / vlnená tkanina				
čistí od prachu						rímske číslo 505 / bublalo			okresný výbor / starý peniaz			šero (bás.) / skratka bytového podniku				***7. časť tajničky***	výtržnosť (zastar.)
pomstí (bás.)					vykresávaj / skratka pre a dato					obotkáva (zried.) / ***4. časť tajničky***							
skratka pre iteretur			obyvateľ Malaciek / prorokoval								rytím podkopal / chránia (knižn.)						
fáza Mesiaca				liatím doplníš / cirkus, po rusky								Alfonz (dom.) / výzva					
strýko					rohatá ovca / bľabotal								plátenná strecha / vyrezávajú				
odlišovalo sa									šípový ker / plastická látka						značka argónu / bila (expr.)		
Pomôcky: Kaa, ail, alotria, sudor, varan	hodnota (zastar.)	cudzia zmenka / ***2. časť tajničky***						choroba žltačka / obmotajte						jodid tálny / mohutný jašter			
prenikla dovnútra							opiekla na grile / celý bod v džude										
horská kaukazská osada				koral v tvare olivy / základná číslovka								plesá / had z Knihy džunglí					druh anglického tanca
skratka pre letecké krídlo			rozpustili / skratka európskeho pohára								sladkovodné ryby / značka kilotony						
ženské meno						Otília (dom.)							severský morský vták				
štuchol						druh borievky							staršie mužské meno				

Pošlite znenie tajničky z krížovky na **sutaz@banoviny.sk** do 31. 7. 2023 a **vyhrajte spoločenskú hru LogiCross** od spoločnosti **Piatnik.** Hra podnecuje malých aj veľkých k riešeniu hádaniek pomocou logického myslenia a šikovnosti. Hru zakúpite na **www.eshop-piatnik.cz.** Štatút súťaže nájdete na našom webe.